

НУҚТАИ НАЗАР

ТАДҚИҚОТЛАРГА КЎРА, ОДАМЛАР, АЙНИҚСА, ЁШЛАРНИНГ ИНТЕЛЛЕКТУАЛ ҚОБИЛИЯТИ БУГУНГИ ТАЛАБ ДАРАЖАСИДА ЭМАС. БУ КЎРСАТКИЧНИНГ ПАСТЛИГИГА, ИНСОНЛАР ҲАЁТИДАГИ АҚЛИЙ ФАОЛ МУДДАТ ҚИСКАЛИГИГА ТАЪСИР ҚИЛУВЧИ БИР ҚАНЧА ОМИЛЛАР МАВЖУД.

моделлари ҳам яратилган. Булар асосида тўлиқ сифат тамойиллари ва жараёнлари ҳам бошқаришда...

ИННОВАЦИОН ТАФАККУР фаровон ва сифатли турмуш бардавомлиги кафолати

Саïдахор ҒУЛОМОВ, Ўзбекистон Фанлар академияси академиги, Мамаюнус ПАРДАЕВ, Самарқанд иқтисодий ва сервис институти профессори, иқтисодий фанлари доктори

бирга, шаҳарларда сувни, айниқса, ичимлик сувни тозалаш ва қайта ишлатиш технологияларини фойдаланиш эҳтиши зарур.

Бугун эҳтиёжларимизни қондириш билан бирга, авлодларимизга табиий, моддий ва маънавий ресурсларни етарлича қолдириш, уларни илм-фан, инновация ҳамда интеллектуал таълим асосида аҳоли ўсишига мос тарзда табиат неъматларини мунтазам кўпайтириб боришга ўргатишимиз керак.

Мазкур чора-тадбирларнинг барчаси эътибор ва меҳнат талаб қилади. Оддий қиёс шуки, мевали дарахтга ўғит, сув ва сифатли ишлов берсангиз, яхши ҳосил олганингиз каби мияни ҳам ривожлантириш бўйича тегишли тадбирларни қўллаш орқали инновацион ғояларни яратадиган шахслар шаклланади.

инновациялардан фойдаланиш орқали табиий ва моддий ресурсларни тежаш, уларни келгуси авлодлар учун сақлаш, ишлаб чиқарилган маҳсулот сифати ва меҳнат унумдорлигини ошириш, дунё бозорида рақобатбардош бўлиш устига қўрилмоқда.

Бошланчи 1-бетда

Давлатимиз раҳбарининг саъй-ҳаракатлари, инновацияга қаратган эътибори туфайли 2017 йили илмий-тадқиқот ишларининг мамлакат ялпи ички маҳсулотига улуши 0,1 фоиздан 0,5 фоизга оширилди.

Сабаби ажратилган маблағнинг аксарият қисми бинолар қуриш ва таъмирлашга ишлатилмоқда. Бу эса сармоя сарфлашдаги пассивликдан далолат беради.

Бугун дунёда аҳоли сони 8 миллиардга етди. Ривожланиш илм-фан асосида барқарор давом этмоқда. Ҳозир биргина гидропоника усулида тупроқсиз, кам сув сарфлаган ҳолда аҳолининг салмоқли қисмига етгулик सबзот етиштирилмоқда.

Халқаро ташкилотлар ва экспертлар 2050 йилга бориб Ўзбекистон аҳолиси 45-50 миллионга етишини тахмин қилган. Дунё миқёсида ҳам одамлар кўпайишда давом этади.

ДАВЛАТИМИЗ РАҲБАРИНИНГ САЪЙ-ҲАРАКАТЛАРИ, ИННОВАЦИЯГА ҚАРАТГАН ЭЪТИБОРИ ТУФАЙЛИ МАМЛАКАТ ЯЛПИ ИЧКИ МАҲСУЛОТИДАГИ УЛУШИ 0,1 ФОИЗДАН 0,5 ФОИЗГА ОШИРИЛДИ. БИР ҚАРАШДА УШБУ КЎРСАТКИЧ АНЧА ЯХШИ. ЧУНКИ ИЛМИЙ ИЗЛАНИШЛАРГА АЖРАТИЛГАН МАБЛАҒ ЯИМ ТАРКИБИДА 5 БАРОБАР ОШИРИЛГАН. БИРОҚ БУ ИМКОНИЯТДАН, МАВЖУД САЛОҲИЯТДАН ТЎЛАҚОНЛИ ФОЙДАЛАНИЛЯПТИ, ДЕБ АЙТОЛМАЙМИЗ.

кељағимиз бевосита инновацияларга боғлиқ. Буларсиз тараққиётни таъминлаш, мамлакат рақобатбардошлиги ва аҳоли фаровонлигини ошириш масаласи мураккаблашиб бораверади.

эмас, балки унутилган яхши анъана ва тажрибаларни тиклаш ҳамдир.

Европа меъморлигида қўлланаётган юқори маркали цемент бир неча ўн йиллар давомида олиб борилган изланишлар, инновацион ғоялар махсуси. Барча ишни узокни кўзлаб қилишининг натижаси.

Инновацион ғоя, ишланма ва технологиялар соҳибни кўпайтириш билан бирга, сифатга ҳам эътибор қаратишимиз лозим.

тегишли "йўл харита"лари ишлаб чиқиби, ижросини кечиктирмаслигимиз лозим.

Мамлакатимиз аҳолиси кескин кўпаймоқда. Шунинг билан бирга, таълим сифати ва тадбиркорликни аҳоли ўсишига монанд ривожлантирмасак, тараққиётдан орқада қолиб кетишимиз, табиий ресурслар тақчиллигига дуч келишимиз мумкин.

Тадқиқотларга қўра, одамлар, айниқса, ёшларнинг интеллектуал қобилияти бугунги талаб даражасида эмас. Бу кўрсаткичнинг пастлигига, инсонлар ҳаётидаги ақлий фаол муддат қисқалигига таъсир қилувчи бир қанча омиллар мавжуд.

Иккинчидан, кўпалаб келин-куёвларда наслий касалликлар тўғрисида умуман тушунча йўқ. Оила қуриш жараёнида ушбу масалага бутунлай эътиборсиз бўлиш, даволанмасдан зурриёд қолдириш шундай касалликнинг наслдан-наслаг ўтишини таъминлайди.

Учинчидан, тўғри овқатланиш қоидаларини билмаслик оқибатида яширин очликнинг сақланиб қолиши кузатилади.

қорни овқатга тўйгани билан организмга керакли микродаро макро ва микроэлементлар, витаминлар етиб бормади.

Тўртинчидан, мия томири ёмон холестерин туфайли тораёди, бир маромида самарали ишлаши учун унга кислород ва озуквий моддалар етишмайди.

Бешинчидан, турли маъий омиллари сабаб одамларда асаб бузилиши ҳолати кўпайди. Натижада безовталиқ, уйқусизлик ошди.

Олтинчидан, инсон организмиде қувватнинг етарли даражада тақсимланмаслиги юзага келмоқда. Одам вужудининг 80 фоизи сувдан иборат.

Еттинчидан, бадантарбия машғулоти билан ҳар кун шугулланиш имконияти бор. Аммо мия фаолиятини ривожлантириш бўйича 200 га яқин машқ бўлса-да, ўргатилмади ҳам, айтилмади ҳам.

Саққизинчидан, билимларни ўргатиш билан бирга, улардан самарали фойдаланмаслик анъанасига ҳам барҳам бериш керак. Билимларни шунчаки эгаллаш эмас, балки ундан фойдаланиш йўллари ҳам ўргатиб бориш лозим.

Тўққизинчидан, аҳолида алкоголь, тамаки ва наркотик таъсирига қарши мустаҳкам иммунитет шакллантириш лозим.

Ушбу омиллари чуқур таҳлил қилиб, ўрганиб, уларни барқарор қилишга киришилмаса, жамиятнинг тўлақонли тараққиётга эришиш мушкулдир.

Фарзандларимизнинг қобилиятини ёшлқидан аниқлаб, уларни танлаган соҳасига мос тарзда тарбияласак, шубҳасиз, мамлакатимиздан Маҳмуд Замаҳшарий, Абу Али ибн Сино, Амир Темур, Мирзо Улуғбек, Алишер Навоий, Заҳриддин Муҳаммад Бобур каби буюклар яна чиқади.

Мана, спортга эътиборни қучайтирдик, спортчиларга жуда катта рағбат бердик, натижасини дунё кўриб турибди. Болаларимиз жаҳон саҳнасида улкан ютуқларни қўлга киритаётир. Улар ҳам ўзимизнинг болаларимиз, чет элдан келган эмас.

Янги нави ёндашувлар

Сунъий қуёш нури, ҳаво учун “Элак”

Яратувчанлик ва ижодий ёндашув сабаб юксалаётган ёшлар

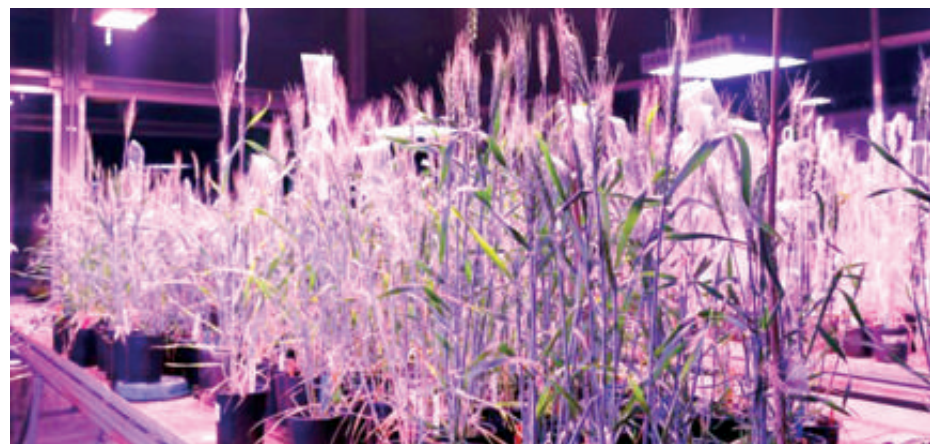
Олимлар, талабалар томонидан кўп қизқарли ва фойдали лойиҳалар ишлаб чиқилади...

Янги нав яратиш узоқ вақтни талаб қилмайди

Ҳисоб-китобларга кўра, 2050 йилга бориб озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган талаб...

Янги нави яратиш узоқ вақтни талаб қилмайди... Усулнинг яна бир афзаллиги экин фитолампа...

Генетик маркерлар геномда муайян тартибда жойлашган ДНКнинг қисқа бўлақлари бўлиб...

Яхшиланишига хизмат қилади. Энг асосийси, янги нав яратишга кетадиган вақт сезиларли даражада камайдди...

Ибратнинг ибратли иши

Қарши муҳандислик-иқтисодиёт институтида фаолият юритаётган Ибрат Исмомилов яратган агрегат...

Ва экин экадиган комбинациялашган агрегатни ишлаб чиқариш иш уринлари яратишга, корхоналарни кўшимча даромад билан таъминлашга хизмат қилади...

Тайёрлайдиган комбинациялашган агрегат ишлаб чиқарилмаяпти. Ибрат Исмомилов “Эл-юрт умиди” жамғармаси ҳисобидан...

Обихаёт ресурсларининг ифлосланиши ва бузиллиши турли органик, ноорганик, механик, бактериологик ва бошқа моддалар...

Намликни 65 фоизгача сақлаб туради

Шўрланган тупроқларда илдииз тизимининг маҳсулдорлиги ва ҳосилдорлигини оширишда ширинмия ўстириш технологияси катта фойда беради...

Ширинмия илдиизини қайта ишлаш жараёнида ҳосил бўлган чиқиндилардан органик-минерал ўғит олиш кўшимча даромад дегани...

Тадқиқотчининг айтишича, оқова сувларини зарарсизлантириш учун ишқорлардан фойдаланиш мумкин, ammo бу жуда катта миқдордаги тузларни ҳосил қилади...

Ҳавони тозаловчи “Элак” ускуна

Навоий давлат кончилик институти докторанти Абдумалик Аҳмадов Навоий вилояти корхоналарининг чиқинди газларини чангдан ва зарарли газ моддаларидан тозалаш ҳамда совитиш учун юқори самарали аппаратнинг конструкциясини ишлаб чиқди...

Устозим — техника фанлари доктори, профессор Ҳошим Бахроновнинг кўмаги билан юқори самара ва унумдорликка эга, конструкцияси оддий, кам харажатли аппарат яратди...

Жараёнларини ҳам жадаплантиради. Иқтисодиёт тармоқлари ривожланиб, ишлаб чиқариш ҳажми ортиши атмосфера ҳавосини ҳалокатли даражада ифлослантирмоқда...

Президентимиз ташаббуси билан Оролбўйининг экологик инновациялар ва технологиялар ҳудуди деб эълон қилиниши ва бу борада қабул қилинган қарорларда экологик вазиятни тубдан яхшилашга мўҳим аҳамият касб этмоқда...

Кўйи Чирчиқ туманидаги “Баркамол авлод” болалар мактаби Робототехника ва конструкторлик тўғрисида раҳбари Дилбар Бўронбоева бошчилигидаги ёш иختирочилар ана шу жараёнга ўз ҳиссасини қўшиш мақсадида ҳам сувда, ҳам қуруқликда ҳаракатлана оладиган, сув ҳавзалари, нефть конлари, умуман, барча жойларда юзага келадиган чиқиндиларни йиғишга мўлжалланган “FR-MAN” деб номланган робот иختиро қилди...

Орол денгизининг қуриши оқибатида Оролбўйи минтақасида юзага келган салбий экологик ҳолат, дарё, кўл ва бошқа сув ҳавзаларининг ифлосланиши, кўча-кўйда чиқиндилар тўпланиши билан боғлиқ муаммолар бизни ана шундай робот иختиро қилишга ундади...

Ҳам сувда, ҳам қуруқликда ҳаракатлана олади

Нам ўтказмайдиган материалдан тайёрланган боис, сувда ҳам бемалол ҳаракатлана олади. Робот нафақат чиқинди тўплайди, балки қишлоқ хўжалигида фермерларга яқин қумакчи саналади...

Роботнинг яна бир афзаллиги, ички қисмида 10 литр сув тўплай, уни филтьрлаш имкониятига эга. Шунинг учун ундан чиқиндилар билан ифлосланган сув ҳавзаларини тозалашда фойдаланиш мумкин...

билан иштирок этган “Баркамол авлод” болалар мактаби ўқувчилари фахрли иккинчи ўринни кўлга киритди.

Мусобақа мазкур мамлакатда фаолият юритаётган Халқаро Ёшлар Роботлари Ассоциацияси (International Youth Robot Association — IYRA) томонидан ўтказилди. Унда дунёнинг турли мамлакатларидан 8 ёшдан ошган болалар робототехника ва компьютер дастурлари бўйича ўз иқтидорларини намойиш этиб, ишланмалари билан иштирок этишлари мумкин...

Муаммоларни кўра билиш ва унга ечим излаш илмий янгилик ва кашфиёт сари ундайди. Бу эса тарқиётга бошлайдиган йўлдор. Замонавий технологияларни ҳаётга кенг жорий этишга, олимлар фаолиятини рағбатлантиришга алоҳида эътибор қаратилаётгани илмий-тадқиқот муассасалари ва инновация фаолиятини ривожлантириш билан боғлиқ механизмнинг тула ишлаш учун барча имкониятлар яратилганидан дарак беради...

Ҳар қандай соҳа ривожининг негизида билим ва иқтидор, изланиш ва яратувчанлик, синчков алқ-фаросат ва эркин фикрдан иборат мустаҳкам, бузилмас пойдевор ётади. Унинг бунёдкори бўлган олим ва изланувчиларга, инноваторларга улкан зафарлар тилаймиз.

Феруза Жўраева, Шаҳзод Ғафқоров, “Янги Ўзбекистон” муҳбирлари

